

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАКОНОДАВЧЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ЛОБІЗМУ В США

Щербінін Максим Юрійович

здобувач вищої освіти

Національного університету «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник: Козинець Олена Гаврилівна

кандидат історичних наук, доцент

Національного університету «Чернігівська політехніка»

м. Чернігів, Україна

Лобізм як один із основних механізмів реалізації інтересів соціальних груп, поступово набирає все більшого поширення в українському законодавчому процесі. Це явище є відносно новим для нашого суспільства та неодмінним елементом демократії. Водночас разом з перевагами даного явища, можна спостерігати негативні його властивості. Крім того, питання щодо лобізму залишається неврегульованим в законодавчому просторі України. Разом із тим у світовому практикумі, зокрема в США, вже давно випрацьовані механізми з обмеження негативних рис лобізму таких як корупція, надмірна політизованість суспільно-політичного життя тощо.

Тому метою є огляд практики США як країни, що суттєво просунулась у процесі регулювання лобізму на законодавчому рівні.

Лобізм у даному дослідженні варто розуміти як термін, що позначає розгалужену систему контор і агентств монополій або організованих груп при законодавчих органах, що чинять різноманітний тиск на законодавців і чиновників із метою ухвалення рішень (певних законопроектів, отримання урядових замовлень, субсидій) на користь організацій, що представляються ними [1].

Основоположним актом США з врегулювання лобістської діяльності є прийнятий у 2007 році «Honest Leadership and Open Government Act», котрий змістовно конкретизує та встановлює суворі вимоги до здійснення лобістської діяльності [2].

Згідно з даним Актом, лобістами є офіційно зареєстровані особи, котрі мають повторно проходити реєстрацію в кожній із палат парламенту у визначені строки. Вони мають регулярно надавати Сенату повну інформацію стосовно їх клієнтів (ім'я, посада, кошторис витрат на просування свого рішення тощо), про свої гонорари. Крім того, встановлені суворі обмеження для посадових осіб законодавчої та виконавчої гілок влади: вони не мають права отримувати будь-які подарунки, послуги та

оплату від лобістів або іноземних представників. Всі іноземні лобісти мають бути занесеними до спеціального реєстру з занесенням усіх даних про них та їх діяльність у США.

Крім того, на конгресменів покладається обов'язок щодо інформування про лобістів, котрі проводили ряд невеликих фінансових операцій на користь структур котрі контролюються законодавцями на суму вище дозволеної.

Також всі члени Сенату, котрі прийняли винагороду від лобістів зобов'язані перед голосуванням публічно інформувати що ані вони, ані близькі до них люди не мають жодних інтересів стосовно пропонованого акту. Вони не мають особисто відвідувати, заходи на їх честь, що організовані лобістами.

Суворі обмеження встановлені щодо політики так званих «поворотних дверей» – обмеження впливу колишніх політичних діячів на нинішні політичні процеси. Так, экс-сенаторам заборонено брати участь у лобістській діяльності строком на два роки від дня завершення їх каденції, а офіцерам і старшим службовцям – один рік. Існує також ціла низка інших обмежень: заборона використання приватних літаків, обмеження впливу на рішення щодо найму, обов'язковість подання річних звітів щодо дотримання етики тощо.

За порушення антилобістського законодавства передбачено суворі заходи впливу: штраф до 200 тисяч доларів США або тюремне ув'язнення – до 10 років.

Крім того, членам Конгресу, які визнані винними у злочинах під час виконання своїх офіційних обов'язків як члена Конгресу – відмовляється в пенсійних виплатах Конгресу.

Вищенаведений акт доповнюється низкою актів нижчого рівня щодо врегулювання лобізму. Так, серед актів федерального рівня можна виділити закони про етику держслужбовців, федеральні виборчі кампанії, а серед законів окремих штатів – Статут Флориди, котрим заборонено укладення контракту на лобіювання з особою, котра внесла кошти до фондів кандидатів на виборні посади [3].

Слушним буде зазначити, що вимоги щодо здійснення лобістської діяльності в США поступово посилювались, оскільки оглянутий вище акт у розрізі актів 1946 р. та 1997 р. встановлює радикальні обмеження стосовно лобіювання [4, 5]. Даний процес був обумовлений поступовим зростанням корупційних ризиків у законодавчому процесі. Це може свідчити про важливість постійного оновлення лобістського законодавства.

Таким чином, можна стверджувати, що в США лобізм є легальною діяльністю, котра детально регулюється на законодавчому рівні. Така діяльність базується на принципах: прозорості процесу лобіювання,

оскільки інформація про лобістську діяльність повідомляється та є доступною для громадськості; ясності, оскільки вимоги та процеси в лобіюванні мають бути прості та легко зрозумілими для сторін та громадськості; професіоналізму, оскільки лобісти повинні дотримуватися найвищих професійних та етичних стандартів. На здійснення лобістської діяльності накладено суттєві обмеження щодо всіх сторін даного процесу, що вочевидь зумовлено необхідністю зменшення корупційних ризиків. Крім того, практика США показує важливість постійного оновлення законодавства щодо лобіювання з метою запобігання корупції та зменшення надмірної політизованості в законодавчих процесах.

Література:

1. Росенко М. І. Лобізм і його роль в діяльності сучасних парламентів. Шляхи удосконалення регламентації діяльності лобістів в парламенті України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 11, 2010. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=214> (дата звернення: 17.12.2022).
2. Honest Leadership and Open Government Act of 2007 URL: <https://www.congress.gov/bill/110th-congress/senate-bill/1> (дата звернення: 17.12.2022).
3. The 2022 Florida Statutes URL: http://www.leg.state.fl.us/statutes/index.cfm?App_mode=Display_Statute&URL=0100-0199/0106/0106ContentsIndex.html (дата звернення: 17.12.2022).
4. The Federal Lobbying Act of 1946. (1947). *Columbia Law Review*, 47(1), 98–109. URL: <https://doi.org/10.2307/1118553> (дата звернення: 17.12.2022).
5. Lobbying Disclosure Act of 1995 URL: <https://www.congress.gov/bill/104th-congress/senate-bill/1060> (дата звернення: 17.12.2022).